

NHỮNG ĐIẾU U CÒN NHỚ KHI ĐÃ VỀ

Đoàn Mạnh Ty

Tôi dự học tại trường Bán Công Núi Thành từ niên học đầu tiên 2000-2001. Được 6 năm thì nghỉ học. Với kho tàng thời gian dầy dặng nên ngay trong một ngôi trường còn non trẻ, thì những kỷ niệm nào có, cũng chôn giấu kín đáo, sâu đậm đến nỗi có thể đức kẻ thành lập; chỉ xin ghi lại vài mảnh vụn nhỏ nhỏ một thời và một ít cảm nghĩ rồi rồi chung quanh ngày đầu trường, những buổi sinh hoạt trường lớp - nhớ là một thời tình cảm “lưu luyến thuở ban đầu” - để lại những xót xa đáng nhớ xưa cũ.

Tôi còn nhớ quy tắc đầu tiên của đầu tiên tay đầu tiên chỉ tận hưởng trường khá muộn, thời gian đầu tiên ngày đầu trường không nhớ mà còn bắt buộc công việc phải làm để khai giảng. Đầu tiên của đầu tiên chỉ tận hưởng trường trong thời gian này là cái chí tình chí thành muộn làm thời gian đầu tiên giao. Riêng việc đi lại nhớ là nhà đầu tiên Sợ đầu tiên cho học đầu tiên hạn làm quen công việc sẽ vui vẻ, cũng gây một nỗi nhớ cho chúng tôi! Với tính thăm dò nhậy bén, đầu tiên chỉ đã mau mắn tìm ra được một kế toán quen việc, mượn cán, được Sợ cho phép, để bắt máy nhà trường có thể vận hành khí thế ngay từ thời đầu tiên ban đầu! Đây là công việc của tôi nhớ, và mang tính nguyên tắc, không dám dẫu gì để được trong một thời gian rất ngắn!

Vào thời đầu tiên đó trên bàn huyện, các trường học đầu tiên đã chọn đầu tiên khâu tổ chức đầu tiên ngày khai giảng, trong lúc đó trường Bán Công Núi Thành đang bắt đầu xây dựng cơ sở vật chất. Đầu tiên sẽ gặp ý của Sợ và nhớ sẽ thân quen thêm thì gặp hai trường, trường nhanh chóng mượn được một phòng học tại thị trấn của Trung Tâm GDTX để làm cơ sở vật chất phòng và việc dạy và học. Rất thú vị, khi nhớ là một sáng kiến chiêu sinh lớp 10 phù hợp với hoàn cảnh lúc bấy giờ: thầy Phong đã dùng loa phóng thanh đi khắp toàn huyện để loan tin về sự thành lập ngôi trường mới, để kêu gọi học sinh, để đầu tiên ghi danh, ngày giờ khai giảng...Tôi không đoán được bao nhiêu gia đình hiểu học của huyện nhà đã mừng rỡ khi nghe được tin này, vì đã có một giờ phút vui cho con em của họ vào đầu tiên niên học, khi hai trường công lập không còn chấp nhận học sinh. Sáng kiến của thầy Phong ít nhớ mang “hội học” làng xã, những người xem là một thời nhợt nhạt trong nỗi sáng kiến. Cái lạ nhợt là thầy đã vượt qua chính mình để làm một công việc học sinh nhiên nhiên gặp, có hiểu quả, mà trong kho tàng thời gian

này là cái nhìn nhớ con người như thế! Về phía thầy giáo và nhà trường cũng mong thầy vì đã thầy mà ra được nhiều cái hay cái đẹp hơn. Về mô hình cho phép thu chi, trường Bán Công Núi Thành lúc đó được xem như là thành tựu thầy rõ khi thầy nhìn được bằng những chiêm “nhà nòng và nhân dân cùng làm” để xã hội hóa giáo dục.

Buổi họp hội đồng đầu tiên trong ngày khai giảng chỉ có hoa tươi, nước trà thơm trong một căn phòng nhỏ ở trường và được sơn quét lại cái Trung Tâm GDTX, ngoài năm anh chị em đã dạy lâu năm ở trường Núi Thành chuyển qua còn có thêm một số giáo viên mới ra trường. Chung quanh chiếc bàn rộng đã dùng qua nhiều thầy, thầy trò cũ có dịp gặp lại nhau, hàn huyên tâm sự, kể niềm vui nỗi buồn hi vọng, có lúc không ngăn nổi những cảm xúc dâng trào! Qua ánh mắt, tôi đoán được các em đang chờ đợi những giây phút long trọng sắp sửa có hành - giảng như ngày xưa còn đi học, người đi đến những giờ học sâu trường hào học đón chờ các vị quan khách khai trường ở trường; những buổi giờ được các vị thầy khác - một giáo viên - vinh dự nhìn và có trách nhiệm hơn. Chúng tôi cũng đợi chờ thôi, những lời thầy suy nghĩ: đây là dịp tốt nhất để Sở và nhà trường cùng mong vui vẻ ra đi cái địa con tinh thần (cái được mệnh danh cho lắm) sẵn dịp trao đổi với nhau những lời hay hơn để cùng nuôi dưỡng khôn lớn. Điều gì nghe ra hơi tình hợp lý đó, cũng không dễ dàng trở thành hiện thực! Và buổi khai trường năm này đã diễn ra âm thầm lặng lẽ, trong không khí...mong đợi ngóng ngời! Tuy vậy, với phần tinh thần chúng tôi cũng đã được bù đắp phần hơn, khi có đồng chí Phó Chủ tịch Huyện đến thăm dò. Khi nào cũng vậy, số phận đúng lúc cái huyện nhà cũng là niềm mong đợi viên mãn lao động với nhà giáo chúng tôi. Không phải bây giờ, mà trong suốt 30 năm qua, tôi đã cảm nhận được điều đó từ phía lãnh đạo Huyện đến với ngành giáo dục! Hôm đó, chúng tôi cũng đã kịp ghi lại những hình ảnh như niềm vui, không phô trương hoành tráng, mà chân phồn thịnh, gần gũi, như tình người đến với thầy trò với nhau. Nếu cái tôi được lâu, những tấm lòng đó sẽ trở thành quý hiếm, ghi dấu và phần nào được những ngày tháng đầu tiên thành lập trường, và niềm niềm của những người trong cuộc!

Tiếng trống trường luôn cho ta những cảm xúc bồi hồi xao xuyến; gọi nhớ về một ngôi trường và kho tàng thời gian niên thiếu. Ai đã từng một thời đi học, đâu có cảm nhận như thế. Âm vang tiếng trống thu không của trường học khi đi vào ký ức, làm thức giấc một vùng kỷ niệm với thầy cô, bạn bè, những giờ học trên lớp. Có thể thật vui, hoặc thật buồn, muôn vàn cung bậc...những tất cả đều đáng nhớ. Một đời người quý báu nhất là lứa tuổi thanh xuân, đẹp nhất là thời đi học, và tiếng trống là tiếng nói và nhịp điệu của ngôi trường! Nhiều nhà văn, nhà thơ đã thông qua tiếng trống trường để viết về một tuổi hoa niên đẹp. Tôi còn nhớ trong bài thơ **Tiếng Trống Trưa** của

Nguyễn Đức Thắng có đoạn:

Em ơi! Hãy lắng nghe. Tiếng trống vang trong gió. Tiếng trống vang ngàn năm. Qua lớp lớp học trò. Những tiếng trống năm xưa. Và ngàn năm về nữa. Chuyển dòng nào xa lắm. Cũng chỉ thấy băng khuâng.

Có cả cuộc đời tôi ở bên bạn nhé. Có những đêm tôi đi xa lòng tôi thì đi. Bàn chân bạn băng qua đường ruộng. Tiếng trống trống giục giã như mùa thi.... Và đó thôi đã bao năm cách biệt. Bạn bè ơi! Giờ đây bạn ở đâu? Nghe tiếng trống sao chẳng thể nào. Giờ đây sân trống riu rít nắm tay nhau

Đó là những bài thơ hoài niệm đẹp, nên mất chút xao xuyến, băng khuông của tuổi học trò. Và không biết từ bao giờ; trong các áng văn chương ngày nay ta đã dùng cụm từ: *tiếng - trống - trống - đã - đi* để nói về thời khắc long trống đáng nhớ của buổi tựu trường. Thế mà, ngày khai giảng niên học đầu tiên 2000-2001, trống THPT Bán Công Núi Thành không có tiếng trống đi. Đó là điều lạ! Rồi là khi mở ra các phòng học, Trung Tâm GDTX đã dùng tiếng trống báo hiệu, để tránh sự trùng lặp trống BC Núi Thành không thể dùng thêm tiếng trống. Thay vào đó phải dùng tiếng kèn! Vì thế cũng có đôi ba chuyện nhiều kẻ lén lén của thầy trò cả bên này bên kia trong những ngày lên lớp đầu tiên! Dù vậy, chúng tôi cũng quen và “đành thèn” theo nhịp trống - kèn để mau chóng vào ra lớp học.

Chúng tôi nhớ tháng đầu tiên đúng kỳ học, đó là nơi học của cả toán, thơ, qu, phân hành thu nhận học sinh, và tất nhiên của cả tiếng chí hiu trống; đó cũng là mất tín hiu trống của sân chơi, đã vượt qua giai đoạn khó khăn lúng túng ban đầu! Năm đó, mùa mưa và sấm sét ồn ào, những tiếng mưa lớn đầu nguồn dai dẳng suốt ngày, các con sông cũng đã đổi màu nước vàng đục cuồn cuồn chảy. Tiếng trống cũng đã có mặt như cái giá rét mát len lén trong khí trời. Vào thời điểm đó, cô S. mất giáo viên Hóa mới ra trống về nhận công tác, nhà trống ăn cơm đón tiếp, và được bố trí chỗ ở sát nhà về chung tôi. Sau hai ngày, cô xin phép về nhà để lấy thêm một ít đồ đạc, và có hơn 3 ngày sau sẽ gặp gỡ học sinh và nhận giấy dạy. Chúng tôi bàng hoàng khi nghe tin đó, cô đã bỏ nhà cũ trôi khi vượt qua sông Tiên để thăm người bà con Tiên Phước. Hôm đó, trời mưa nhiều và buồn tẻ, chúng tôi lặng lẽ đi theo đoàn người tiễn đưa cô về nơi an nghỉ cuối cùng. Trong những năm sau đó, khi đi ngang sông trên cung hè đêm giao thừa tôi trống, tôi và tiếng chí hiu trống cũng đã ôn lại kỷ niệm buồn; đáng lẽ phải quên đi, nhưng vẫn cứ nhớ mãi!

Vì học trò nhớ nên thầy cô giáo là vì cả phần bị nên xưa nay, không những thầy dạy chữ, mà còn thầy dạy nghề. Người xưa đã dạy cho ta một đức hạnh nghĩa và người thầy rất bao quát “nhất tề vi sư bán tề vi sư” để tất cả đều có chí hướng và chính mình mà chọn cách hành xử với nhau trong nhân quần xã hội, sao cho đẹp đẽ! Biết bao câu chuyện cảm động mà ta từng được chứng kiến,

hôm c đâu đó trên mặt báo về câu chuyện nhớ ơn thầy. Có thể là một bó hoa trong ngày 20-11, một gói trà trong ngày Tết, một câu chào hỏi thân ái, một cái bắt tay nồng ấm của thầy trò cũ mà ta đã gặp đâu đó trên đường đi... Riêng tôi cũng đã từng được nhận một khoai, con cá... trong thời bao cấp, khi mà đời sống giáo viên quá khó khăn, từng gây xúc động một thời! Thầy nhớ, trong thời gian dạy trên lớp, không ít giáo viên phải đi một vài nhà tình nguyện khó khăn, tìm kiếm những nạn nhân nghèo học sinh cá biệt và đi ăn từng bữa nói thái độ không bình thường ngay trong giờ học! Có lần, tôi đã tìm gặp một phụ huynh để thông báo số chênh lệch trong học tập của con em, và mong được sự hợp tác của gia đình. Vợ phụ huynh nghe xong và trả lời gọn lỏn: “*thầy mà tui có chuyện chỉ ghé gọi móm, chứ còn chuyện học hành thì hèn lâu nhà rã rã!*”. Thầy mãi bị một phụ huynh cũng đã gặp nhiều khó khăn trong dạy dỗ, và làm được giáo viên cũng không dễ dàng chút nào!

Niên học 2001-2002, trường đã có cơ sở khang trang. Ngày đầu trường vang rền rằng một hội ba tiếng, làm nức lòng thầy cô và học sinh toàn trường. Nhìn cảnh người trẻ học tập, tôi thấy nghĩ nhớ là đã ...an tâm học tập rồi! Ý nghĩ đó lan truyền trong tôi suốt đời. Thầy rồi có nhiều buổi trò chuyện với một mình, nằm nghe trên chiếc bàn giáo viên, chờ đợi những tiếng chuông, coi trường học như ngôi nhà thứ hai của mình! Và thầy Lý là người bạn thân thích, không chút so đo, phân biệt. Hàng năm anh chọn em trong lớp gặp nhau một lần, có dâu rể và con cái, không cần cái ăn cái uống, mà để gặp gỡ, làm quen, nói chuyện vui vẻ, thân tình; làm nên sinh tình cảm giữa một bó đất giữa các thành viên trong trường. Đó cũng là cách xử stress, những giờ dạy căng thẳng trên lớp, khi góp ý giảng dạy, trong sinh hoạt chuyên môn, và cả trong đời sống. Chính nhờ những lúc giao lưu có tính cách gia đình đó, tình thân ái được tăng trưởng, làm giảm bớt những căng thẳng trong buổi họp chiều thứ năm hàng tuần. Chẳng cần một chút chân tình đối xử với nhau, thì mối chuyện được qua đi như nhàn! Trong 6 năm cuối trường khi về hưu, tôi đã học được những tháng ngày thân tình với các đồng nghiệp trong trường, mà trường này tôi ít khi nào có được. Đó là điều quý báu mà tôi không thể nào quên được từ Việt lý.

Những người già thường hay nhắc quá khứ, đóng đóng lại những kỷ niệm đã qua. Tôi cũng không là ngoại lệ, và còn thích được lại câu chuyện trào lộng về ngành nghề của mình *nhà trường - những người trà, những người hoa - nhòa cả học sinh, thầy cô giáo học sinh*! Trường khi thôi việc phần lớn trường biến đen, xa trường xa lớp, tôi vẫn còn nhớ một chút những người hoa đẹp của học trò. Đó là một tập thể với tay gặt hái trên thầy cô em Đinh Ngọc Hoàng - lớp 128 - niên học 2005-2006. Tôi còn nhớ ngày 20-11-2007, em tìm đến thăm tôi trong căn hộ tập thể, cùng với một bó hoa và một cuốn sổ. Em không nói gì nhiều, và thời gian thăm cũng ngắn. Lớp 128 năm đó là lớp tốt, tôi phải trách môn Việt lý, và năm sau thì tôi về hưu. Rồi nhiều lần di chuyển chỗ ở, cho đến khi về quê ở Huế tôi vẫn còn giữ cuốn sổ thời đó, và nhiều kỷ niệm khác, nhớ là một chút những người hoa của một đời dạy học.

Trong buổi chiều nay, em viết: “*Ba năm rồi đã qua đi một khoảng không gian sống của đời người và những nó đã cho chúng em một niềm vui, để cho chúng em vững tin vào cuộc sống. Công ơn*

Cả thầy cô chúng em không thể nào quên và không biết đã bao giờ mới được đáp lời cô.”

Trong 15 bài thơ, phần nhiều em viết về công ơn thầy cô, đức biết ơn người bài học và lòng kính trọng của người học trò trong giờ học, và mong thầy cô bình an qua...

Có thể xem bài thơ của Hoàng ghi cho các thầy cô giáo khi đã ra khỏi trường học là những hồi tưởng về thầy cô, tâm hồn, cảm xúc của nhân rộng, không nên để trôi, để quên mất mình. Và biết đâu đâu, những lời thơ tâm tình đẹp trong sáng đó, khi lan tỏa sẽ có hiệu quả tốt cho lớp học sinh đàn em sau này.

Niên học 2009-2010, trường PTTH BC Núi Thành, được đổi tên thành trường Trung Học Phổ Thông Nguyễn Huệ, để tiếp tục một đời sống mới, thay hinein một số sinh viên phù hợp hơn. Đây là tên trường cũ đã đi vào quá khứ, và giờ đây, tôi cũng thu xếp công việc đã cũ. Nhân ngày kỷ niệm 10 năm thành lập trường, xin được chia vui cùng hội đồng nhà trường và sự kiện ý nghĩa này.

“ Quang Trung là người vĩ đại tính ham học, dù trong cơn qua bận rộn cũng không quên ghi chép lý. Ngày trường học luôn ý thức rèn luyện, khi đi đâu nhớ mang theo sách vở ngày xưa của mình”

Ngô thì nhớ trong “ Bang giao hội thơ” đã viết những vần về Quang Trung - Nguyễn Huệ. Xin trích dẫn, kính tặng toàn thể hội đồng nhà trường.